

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
студентів напряму підготовки 090101 “Агрономія” за
спеціальністю 8.130108 «Селекція і генетика
сільськогосподарських культур» на агрономічному
факультеті**

Біла Церква

2009

УДК: 631(076)

«Затверджено»

методичною комісією агрономічного факультету протокол № 6 від 17 лютого 2009 року.

Схвалено та рекомендовано до друку радою агрономічного факультету протокол № 10 від 26 березня 2009 року.

Положення про організацію практичної підготовки студентів напрямку 8.090101 «Агрономія» за спеціальністю 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» в Білоцерківському НАУ. / Укладачі: С.П. Васильківський, професор, Л.А. Козак, – Біла Церква. – 2009 – 32 с.

1. Загальні положення

Практична підготовка студентів аграрних вищих навчальних закладів згідно із ст. 43 Закону України “Про вищу освіту” є однією з форм організації навчального процесу та обов’язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. Основним завданням практичної підготовки студентів є забезпечення наскрізності та якості підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів: “Бакалавр”, “Магістр”.

Під час практики закладаються основи професійної діяльності, умінь і навичок, професійних якостей фахівця. Від якості виконання завдань у продовж практичних навчань залежить професійне становлення майбутнього фахівця.

1.1. Нормативні положення

Нормативні вимоги щодо місця практик у навчальному процесі та їх організаційно-методичного забезпечення визначають:

Закон України “Про вищу освіту”;

“Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 02.06.1993 р. № 161;

«Методичні рекомендації щодо проведення практики студентів у вищих навчальних закладах»-К.: Аграрна освіта, 2004.- 18с.

- ГСВОУ – 05 “Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика” напрямку підготовки 1301 “Агрономія”, ОКР 6.130100;

- ГСВОУ – 05 “Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма” напрямку підготовки 1301 “Агрономія”, ОКР 6.130100;

- ГСВОУ – 05 “Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика ” напрямку підготовки 1301 “Агрономія”, ОКР 8.130108;

- ГСВОУ – 06 “Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-

професійна програма” напряму підготовки 1301 “Агрономія”, ОКР8.130108.

1.2. Мета і зміст практики

1.2.1. Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

1.2.2. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення для одержання потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до різних освітніх та кваліфікаційних рівнів: бакалавр, магістр.

1.2.3. Перелік усіх видів практик з кожної навчальної дисципліни, їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються навчальними планами та програмами практик.

1.3. Бази практики

1.3.1. Basisю для **навчальних практик** за спеціальністю агрономія є:

- дослідне поле Білоцерківського НАУ, на якому функціонують навчальні колекційні розсадники сільськогосподарських рослин та науково-дослідні сівозміни кафедр агрофаку;

- Навчально-науково-дослідний центр Білоцерківського НАУ;

- науково-дослідні ділянки та виробничі посіви с.-г. культур

Білоцерківської дослідної станції Інституту цукрових буряків УААН (“Угода про наукове і навчальне співробітництво” між університетом і дослідною станцією);

- Центр сортознавства та сортовивчення (“Угода про науково-навчальне співробітництво”);

- науково-дослідні сівозміни, насінневі та виробничі посіви Миронівського інституту пшениці УААН (“Угода про наукове і навчальне співробітництво”).

- науково-дослідні сівозміни, насінневі та виробничі посіви Інституту картоплярства УААН (“Угода про наукове і навчальне співробітництво”).

1.3.2. Базами для науково-дослідної (**технологічної**) **практики** студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» є:

- науково-дослідні сівозміни кафедр агрофаку на дослідному полі Білоцерківського НАУ;

- наукові підрозділи науково-дослідних установ (Білоцерківська дослідна станція, Центр сортознавства та сортовивчення, Миронівський інститут пшениці УААН, Інститут картоплярства УААН).

Реалізуючи ступінчастість системи вищої освіти, практична підготовка передбачає безперервність та наступність виробничо-практичного навчання під час отримання випускниками агрономічного факультету освітньо-кваліфікаційних рівнів, бакалавра, магістра, для чого й розробляються наскрізні програми практичної (НПП) підготовки фахівців зі спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»

2. Структура практичної підготовки напрямку 090101 “Агрономія”

Згідно з вищевикладеними засадами та освітньо-кваліфікаційними характеристиками фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки за діючими навчальними планами для студентів, що навчаються спеціальності “Агрономія”, передбачені наступні практики:

**Структура практик на агрономічному факультеті
освітньо-кваліфікаційний рівень "Бакалавр"**

Перелік практик	Семестр	Години	Днів
Ознайомчо-агрономічна практика	1	35	5
Навчальна практика з навчальних дисциплін:			
Механізація (с.-г. машини)	2	70	8
Ботаніка	2	35	5
Ґрунтознавство	2	35	5
Землеробство	3	14	2
Агрохімія	4	14	2
Овочівництво	4	14	2
Рослинництво	4	21	3
Землеробство	4	21	3
Селекція та насінництво	4	21	3
Буряківництво	4	14	2
Фітопатологія	4	21	3
Ентомологія	4	14	2
Рослинництво	7	35	5
Селекція та насінництво	7	21	3
Плодівництво	7	14	2
Виробнича практика – 15 тижнів	6		

Освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» передбачає: науково-дослідну практику – 19 тижнів, з них: 13 тижнів на першому році навчання та шість – на другому році (переддипломна практика, згідно графіка навчального процесу).

2.1. Вимоги до випускників після виконання програми практик

2.1.1. Після проходження передбачених навчальним планом практик, випускник **освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр”** має вміти:

- скласти ботанічну характеристику фітоценозу;
- визначити в польових умовах тип, підтип, рід, вид ґрунтів, бал їх бонітету, скласти карту ґрунтів господарства і ґрунтовий нарис;
- скласти і відрегулювати агрегати для виконання основних польових робіт у землеробстві;
- визначити фази росту та етапи органогенезу основних сільськогосподарських культур, показники стану посівів, біологічну врожайність та її структуру;
- провести агрохімічне обстеження ґрунтів і скласти агрохімічну карту господарства;
- розрахувати потребу в посівному матеріалі та скласти план виробництва насіння;
- провести апробацію сортових посівів сільськогосподарських культур;
- визначити ресурсно-можливу врожайність сільськогосподарських культур та розрахувати для її забезпечення систему удобрення ґрунту;
- скласти систему сівозмін у господарстві та плани їх освоєння;
- скласти раціональну систему обробітку ґрунту в сівозміні, дати оцінку якості виконання заходів обробітку ґрунту;
- скласти систему удобрення сільськогосподарських культур в сівозміні;
- скласти прогноз появи шкідливих організмів в агрофітоценозах та систему заходів контролювання їх чисельності;
- розрахувати еколого-економічний поріг чисельності шкідливих організмів у агрофітоценозах;
- скласти технологічні карти вирощування с.-г. культур за сучасними технологіями;
- впровадити адаптивну систему землеробства для конкретних умов господарства і дати оцінку її господарської та економічної ефективності;
- розрахувати баланс гумусу та елементів мінерального живлення рослин у сівозміні і дати йому агрономічну оцінку.

2.1.3. Випускник **освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр”** спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» залежно від його фахової орієнтації, окрім вимог, перелічених для бакалавра має додатково вміти:

- скласти план проведення наукових досліджень з обраної теми та виконувати їх;
- здійснювати заходи щодо впровадження у виробництво результатів наукових досліджень та прогресивних технологій;
- виконувати педагогічну роботу у вищих навчальних закладах аграрної освіти;
- виконувати управлінські функції з організації та управління виробництвом у галузі рослинництва;
- розробляти програми та підбирати методики генетичних і селекційних наукових досліджень основних с.-г. культур;
- розробляти селекційні програми основних с.-г. культур та складати плани їх виконання;
- розробляти план використання нових методів селекції с.-г. культур;
- розробляти програму адаптивної селекції с.-г. культур;
- розробляти програми фундаментальних та прикладних генетичних досліджень рослин;
- планувати й розробляти програми аналізу генетичних ресурсів рослин світу;
- використовувати системи оцінок і розробляти плани доборів у селекційно-насіницьких розсадниках і сортовипробуванні сільськогосподарських культур;
- розробляти плани виробництва насіння та прогнозувати ринки збуту для умов конкретного регіону;
- організовувати виконання державної програми із селекції і насінництва;
- організовувати проведення фундаментальних і прикладних генетичних

досліджень;

- організувати впровадження результатів наукових досліджень у виробництво;
- вести виробництво насіння (у тому числі й гетерозисного) у науково-дослідних установах, спеціалізованих насінницьких господарствах і сільськогосподарських підприємствах для забезпечення потреб у насінні високих репродукцій ;
- вести державне сортовипробування нових сортів і гібридів;
- здійснювати контроль за своєчасним та якісним проведенням технологічних процесів в генетиці, селекції та насінництві.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

3.1. Ознайомчо-агрономічна практика (ОКР 6.130100 “Бакалавр”)

Відповідно до навчального плану ознайомчо-агрономічна практика на агрономічному факультеті проводиться на першому курсі шляхом виїзних занять (екскурсії, участь у виконанні окремих с.-г. робіт) на базі Навчально-науково-дослідного центру Білоцерківського НАУ, передових с.-г. підприємств Білоцерківського району, науково-дослідних (селекційних установ) регіону.

Мета практики: ознайомити студентів-першокурсників з характером, методами, напрямками наукової діяльності та господарювання, досягненнями та перспективами розвитку в ринкових умовах.

Методи проведення: інформаційний та демонстраційний за участю декана (заступника), науково-педагогічних працівників, керівників та спеціалістів господарств (установ).

Завдання практики: ознайомити студентів:

- з місцем розташуванням та природно-кліматичними умовами;
- адаптованими видами, сортами і гібридами сільськогосподарських культур;

- видовим та породним складом сільськогосподарських тварин;
- агроекологічним та біокліматичним потенціалами (агроекологічною ємністю природних можливостей), площею сільськогосподарських угідь та ріллі;
- структурою господарства, його складовими (рослинництво, тваринництво, переробні галузі, комерційна діяльність тощо), додатковими виробництвами (промисли та ін.);
- методами управління (розпорядження, накази, організація виконання, технічні ради, контроль тощо);
- планами діяльності господарства на ближчу й подальшу перспективу та розвитком населеного пункту;
- досягненнями господарства (врожайність сільськогосподарських культур, продуктивність худоби, обсяги виробництва сільськогосподарської продукції);
- соціально-культурною сферою на теренах діяльності господарства – зайнятість населення, функціонування будинку культури, школи, дошкільного закладу, спортивних споруд та ін.;
- реалізацією виробничої продукції – продаж, збут, переробка, складування, зберігання тощо;
- кадровим забезпеченням господарств (установ);
- навчання, підготовка та перепідготовка кадрів, підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів;
- можливостями впровадження нових інформаційних технологій (комп'ютеризація управління).

Контроль – перевірка рівня засвоюваності студентами інформації (співбесіда, відповіді на поставлені запитання, обмін думками щодо сучасного стану та можливого розвитку господарства).

Керівники ознайомчої практики (НПП, що ведуть навчальну дисципліну на першому курсі “Введення до спеціальності”) у журналі обліку відвідування

занять та поточної успішності студентів щоденно за результатами активності, засвоєння та розуміння студентом теми зобов'язані виставляти відповідну оцінку: “зараховано”, або “не зараховано” (можливо, безмашинний або комп'ютерний тестовий контроль кафедру, що забезпечує дисципліну «Введення до спеціальності»).

3.2. Навчальні (предметні) практики (ОКР 6.130100 “Бакалавр”)

Навчальна практика є першим невід'ємним етапом професійної підготовки студентів до трудової агрономічної діяльності. Її проводять, починаючи з першого і закінчуючи четвертим курсом.

Підвищення якості професійної підготовки фахівців з агрономії вимагає поліпшення якості та рівня організації проведення практики.

Саме цим обумовлена потреба здійснення наскрізності змісту програм практик, які проходять студенти впродовж навчання. Суть цього полягає в орієнтації змісту практик на досягнення головної мети – формування фахівця з агрономії, здатного обґрунтувати, скласти і реалізувати раціональну систему адаптивного екологічного рослинництва, яка забезпечить стабільну, економічно доцільну, адекватну біокліматичному потенціалу агроландшафту продуктивність ріллі за умов розширеного відтворення родючості ґрунту, виробленої екологічно чистої продукції та благополуччя довкілля.

Така модель фахівця-господаря відповідає національним інтересам та вимогам освітніх стандартів.

Зміст програми навчальної практики з кожної дисципліни визначається “Робочою навчальною програмою” й об'єднує її мету, завдання та методичне забезпечення її виконання.

Керівниками навчальних практик з дисциплін є науково-педагогічні працівники, яким рішенням кафедри виділені години з навчальних практик. Рішення кафедри затверджується деканом (заступником), навчальною частиною, наказом ректора університету.

Керівник навчальної практики з навчальної дисципліни **зобов'язаний забезпечити** студентів методичними вказівками щодо виконання теми, які повинні обов'язково включати: *мету, завдання, необхідні прилади й обладнання, короткий опис виконання роботи, рекомендовану літературу, умови оцінювання (звіту) виконаної теми* згідно кредитно-модульної системи навчання.

При розробці методичних вказівок до виконання теми, НПП повинні керуватися: нормативними документами; вимогами даного “Положення...”; “Методичним посібником із практичної підготовки студентів агрономічного факультету”. – Біла Церква, 2001 та ін.

Керівники навчальних практик **зобов'язані щорічно** переглядати й уточнювати теми практик.

Контроль – перевірку якості виконання і рівня засвоєння умінь і навичок студентами теми навчальної практики **здійснює керівник практики під час її виконання**. Відповідна оцінка “зараховано”, “не зараховано” або в балах (залежно від умов оцінювання, визначених робочою навчальною програмою з даної дисципліни) виставляється керівником в журналі і в щоденнику з навчальних практик студента в день виконання теми.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента.

Оцінка за навчальну практику може враховуватися при рейтинговому оцінюванні за кредитно-модульної організації навчального процесу.

Підсумки (предметних) навчальних практик обговорюються на засіданнях кафедр. Результати та пропозиції щодо їх удосконалення затверджуються рішенням кафедри й один екземпляр подається до деканату.

Загальні підсумки практик підбиваються деканатом і обговорюються на раді (або методичній комісії) факультету не менше одного разу впродовж навчального року.

3.3. Виробнича практика (ОКР 6.130100 “Бакалавр”)

Метою виробничої практики є набуття професійних умінь з виконання основних виробничих функцій і типових напрямів діяльності, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою («Бакалавр»), з урахуванням специфіки вибіркового дисциплін спеціальності, за якою студент планує продовжувати навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «Магістр».

З цією метою кафедрами розробляються згідно з програмами практики завдання студентам, де вказуються основні питання, з якими повинен ознайомитися студент у період технологічної практики.

Студент веде щоденник виробничої практики, в якому записує проведену ним роботу, власну оцінку фактичних технологій у землеробстві.

Щоденник має бути оформленим окремо від звіту у відповідно відведеному зошиті і написаним власноруч студентом.

До перевірки не допускаються щоденники не перевірені попередньо керівником практики від господарства і не затверджені підписом керівника і печаткою господарства.

Ведення технологічного щоденника під час перебування на практиці обов'язкове.

В щоденнику має бути зафіксованим зміст кожного дня перебування на практиці.

Щоденник потрібно вести в хронологічному порядку з першого дня перебування на практиці (у відповідності з терміном практики).

Основними документами для оцінки виробничої практики студента є технологічний щоденник і письмовий звіт. В ньому студент демонструє своє вміння аналізувати та оцінювати найважливіші наслідки господарської діяльності, природно-економічні умови, технології та агротехнічні заходи, які здійснювалися при вирощуванні врожаїв с.-г. культур.

Звіт про виробничу практику студента агрономічного факультету має бути оригінальним (самостійно виконаним) написаним від руки розбірливим

почерком або виконаним на комп'ютері за матеріалами, взятими з господарства під час проходження практики.

Звіт повинен включати характеристику господарства, тих його елементів, з якими студент зобов'язаний познайомитися у період проходження практики.

Агрономічна частина звіту має складатись з опису сівозмін, короткої характеристики технології вирощування основних сільськогосподарських культур, яка насправді використовується в господарстві на даний час та критичний аналіз її практикантом.

Якщо у господарстві розвинуте тваринництво, то належну увагу слід приділити розвитку кормовиробництва, а саме кормовим сівозмінам, технологіям вирощування основних кормових культур (короткий опис), виробництву та зберіганню кормів.

Економічна частина береться з річного звіту та власних розрахунків.

До звіту про проходження виробничої практики, за необхідності, бажано включати ілюстрації (фото, рисунки, плани, ксерокопії, відеокасети).

До звіту в обов'язковому порядку додається характеристика на студента-практиканта, написана керівником практики від господарства, у якій вказується про рівень теоретичної підготовки студента та підготовленість його до виконання поставлених господарством виробничих завдань, індивідуальні особливості практиканта та його дисциплінованість тощо. Без характеристики, закріпленої печаткою господарства, звіт до перевірки не приймається.

3.4. Підведення підсумків виробничої практики (ОКР 6.130100 “Бакалавр”)

Оформлений згідно вимог звіт і щоденник студент подає до деканату не пізніше як через п'ять днів після повернення з практики.

Деканат подає письмові звіти і щоденники студентів на випускові кафедри для рецензування. **Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеній деканатом не пізніше**

як через 10 днів після закінчення виробничої практики.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

Студент, який отримав **негативну** оцінку з практики в комісії, **відраховується** з вищого навчального закладу.

3.5. Науково-дослідна практика (ОКР 8.130108 “Магістр”)

3.5.1. Науково-дослідна практика є невід’ємною складовою частиною навчального процесу підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”. Для спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» вона складається із двох етапів:

перший – планується на 1-му році навчання і триває 13 тижнів;

другий – на 2-му році навчання протягом 6 тижнів (переддипломна практика).

Метою цієї практики є набуття студентами магістерського курсу з допомогою свого наукового керівника дипломної роботи навичок з планування, постановки та проведення наукових досліджень.

1-й етап найбільш відповідальний, оскільки в цей період має виконуватись більша за обсягом частина запланованої роботи. Протягом цього часу потрібно виконати наступні завдання:

Завдання 1. Сформулювати тему досліджень та обґрунтувати її актуальність

При вирішенні поставленого завдання слід ознайомитися з науковою літературою з тематики досліджень, зробити ґрунтовний аналіз прочитаного з тим, щоб наголосити на головних аспектах тематики, які потребують подальшого та більш детального вивчення. Для цього потрібно завчасно опрацювати не менше 50–60 літературних джерел.

Завдання 2. Розробити робочу гіпотезу, програму та методику проведення досліджень

Грунтовно вивчивши сучасний стан проблеми, потрібно сформулювати **робочу гіпотезу** – форму розвитку наукової думки, що свідчить про правильність поставленого завдання.

Робоча програма мусить обов'язково містити відомості про схему досліду: кількість варіантів, кількість повторень, площу посівної та облікової ділянки, загальну площу під дослідом. За цією програмою студент накопичує експериментальні дані для дипломної роботи.

Методика виконання кожного елемента програми опрацьовується відповідно до спрямування наукових досліджень. При цьому використовуються ті методичні нароби, які є загально визнаними в цьому напрямі досліджень і забезпечують найвищу репрезентативність і точність отриманих експериментальних даних.

Завдання 3. Виконання необхідних спостережень, аналізів та обліків

Основними вимогами при виконанні цього завдання є цілеспрямованість, своєчасність, репрезентативність, типовість та точність. Щоб забезпечити виконання цих вимог, дослідник повинен мати щоденник та польовий журнал. Це основні документи, які засвідчують факт проведення запланованих досліджень. Щоденник заповнюється практикантом щоденно і періодично підписується науковим керівником практики (здебільшого один раз на тиждень). Польовий журнал перед початком практики прошнуровується, всі сторінки нумеруються. В кінці нього накладається пломба з печаткою деканату та підписом декана або його заступника. Тут же вказується кількість прошнурованих та пронумерованих сторінок. У журнал чітко та своєчасно записують дату проведення аналізу чи спостереження, його назву, отриманні показники.

Кількість повторень у майбутньому досліді визначаються загальними положеннями методики наукових досліджень.

Завдання 4. Узагальнення результатів досліджень та їх аналіз статистичними методами

Виконання цього завдання здійснюється за допомогою використання відповідних прикладних програм для персонального комп'ютера.

Завдання 5. Розрахунок економічної ефективності (якщо в конкретній темі вона передбачена програмою) досліджень проводиться на основі складеної технологічної карти.

Завдання 6. Звіт про виконання наукових-досліджень по темі дипломної роботи впродовж науково-дослідної практики

Звіт має містити основні положення робочої програми (див. завдання 2), обґрунтування актуальності тематики наукових досліджень, основні результати досліджень, попередні висновки. Він подається науковому керівникові дипломної роботи (практики) і захищається на засіданні кафедри в установлений термін.

3.5.2. Звітність про проходження науково-дослідної практики

Вона полягає у пред'явленні оформлених згідно з встановленими вимогами звіту (див. додаток) та щоденника практики.

Освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) та освітньо-професійною програмою (ОПП) Галузевого стандарту вищої освіти України (ГСВОУ-05) науково-дослідна практика виділена як нормативна дисципліна, в якій визначені як обов'язкові змістовні модулі, а саме:

- спостереження і вивчення селекційних і генетичних колекцій рослин;
- спостереження і участь у різних ланках селекційного процесу польових культур;
- спостереження і участь у різних ланках насінницького процесу сільськогосподарських культур;

- проведення польових і лабораторних досліджень селекційно-генетичного напрямку.

Практичну сутність цих розділів студент по повинен освоїти при проходженні практики і викласти у звіті (див. додаток).

3.5.3. II-ий етап наукової практики припадає на другий рік навчання в на освітньо- кваліфікаційному рівні магістр і триває шість тижнів (згідно графіка навчального процесу).

Протягом цього періоду майбутні магістри мають завершити збір експериментального матеріалу другого року досліджень, необхідного для написання дипломної роботи. Згідно з затвердженою науковою програмою потрібно завершити виконання польових та лабораторних досліджень другого року, узагальнити отримані експериментальні дані.

Після закінчення практики студенти звітують. Письмовим звітом про науково-дослідну практику на другому році навчання (другий етап наукової практики) є дипломна робота студента, своєчасно здана науковому керівнику, тобто не пізніше як за 10 днів від початку семестру. Перевірена науковим керівником дипломна робота, розглядається на кафедрі та затверджується завідувачем кафедрою з записом “Допускається до захисту”.

До деканату дипломну роботу студент повинен подати не пізніше як за 10 днів до початку роботи Державної атестаційної комісії.

Деканат направляє дипломні роботи для рецензування на суміжні кафедри.

Титульна сторінка звіту**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Агрономічний факультет

ОКР 6.090101 «Бакалавр»

ІВАНОВ ІВАН ІВАНОВИЧ

Студент __ курсу __ групи

ЗВІТ

з виробничої практики,

проведеної в _____

назва господарства

району, області

термін практики з _____ по _____

Біла Церква

2009

**Орієнтовний зміст
звіту виробничої практики
за ОКР 6.090101 «Бакалавр»**

Вступ

Назва та форма власності господарства. Географічне розміщення господарства, час перебування практиканта на практиці в господарстві, виконувана робота і доручення (посада).

1. Загальна та економічна характеристика господарства

1.1. Землекористування господарства (структура земельних угідь). Вказати напрям господарства та напрям спеціалізації.

1.2. Організаційна структура і структура управління.

1.3. Показники виробничої діяльності в галузі рослинництва. Площа, урожайність та валовий збір (таблиця). Собівартість, витрати праці і рентабельність продукції рослинництва (таблиця). Основні показники виробничої діяльності в галузі тваринництва (якщо є).

1.4. Склад і структура машинно-тракторного парку.

1.5. Фінансові показники виробничої діяльності (вартість валової продукції, загальна сума матеріальних затрат, валовий прибуток, чистий прибуток, рівень рентабельності галузі, норма прибутку).

1.6. Ефективність господарської діяльності (вироблено на працівника: валової продукції, валового доходу, прибутку, фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондівіддача).

2. Агрономічна частина

2.1. Забезпеченість та потреба господарства у органічних та мінеральних добривах (види, форми, кількість, відсоток діючої речовини, джерела надходження). Умови зберігання добрив.

2.2. Забезпеченість та потреба господарства у пестицидах (види, форми, кількість, джерела надходження).

2.3. Наявність у господарстві зерносклади, складів та інших будівель

для зберігання урожаю і кормів.

2.4. Розвиток переробної промисловості у господарстві.

2.5. Культури та сорти (їх репродукція та коротка характеристика), що вирощуються в господарстві.

2.6. Джерела надходження насіння в господарство.

2.7. Сівозміни господарства (схеми, впровадженість у господарстві на сучасному етапі, ротаційні таблиці). Бажано показати систему внесення добрив по культурах, систему різноглибинного обробітку ґрунту, якщо вони є.

2.8. Технологія вирощування с.-г. культур (3–4 основні культури) у господарстві.

Опис за схемою:

Основний (зяблевий) обробіток ґрунту після збирання попередника.

Вказати марки агрегатів, тракторів, які використовуються при виконанні цього прийому, якість виконання роботи, норму виробітку тощо.

Ранньовесняний та передпосівний обробіток ґрунту. Описати строки та якість виконання цих прийомів залежно від погодних умов та стану ґрунту.

Якими агрегатами вони виконуються у господарстві.

Підготовка насіння і сівба. Вибір строків сівби, норма висіву залежно від сорту, склад агрегату (за марками трактора, сівалки тощо). Дати аналіз посівам за такими показниками, як енергія проростання, польова схожість та отримання рівномірних сходів оптимальної густоти.

Норми, дози, строки та форми добрив, які вносяться. Агрегати та якість внесення добрив.

Захист посівів і насаджень від бур'янів. Методи та способи боротьби з бур'янами у господарстві. Агрегати для внесення гербіцидів, строки та якість внесення.

Захист від шкідників і хвороб (препарати, технічні засоби).

Збирання врожаю (способи та строки) технічні засоби (комбайни, трактори, причепи тощо), урожайність основних культур. Якість збирання урожаю.

Зберігання врожаю.

Реалізація вирощеної рослинницької продукції: кому, коли, за якою ціною.

Повна технологічна карта.

Технологію вирощування с.-г. культур слід описувати ёмко, стисло, у відповідності з щоденником, без використання навчальної літератури.

3. Висновки

Висновки мають витікати з розділів звіту або щоденника.

Для зменшення обсягу звіту бажано більшість груп показників приводити у вигляді таблиць. Кожна таблиця має бути проаналізована.

Опис таблиць – короткий, по суті з конкретними висновками та рекомендаціями господарству.

У кожному розділі студент обов'язково має висвітлити свою думку, показати здатність і вміння вести науковий аналіз функціонування тієї чи іншої галузі (рослинництва, насінництва, землеробства, захисту рослин, технології вирощування с.-г. культур тощо).

Звіт має закінчуватись датою подання його до деканату, підписами практиканта та керівника господарства, завіреного печаткою.

Орієнтовний зміст

звіту з науково-дослідної практики (в НДІ)

спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»

освітньо-кваліфікаційного рівня магістр напрям агрономія

Вступ

Повна назва та відомча підпорядкованість бази практики. Географічне розміщення, термін практики, виконувана робота і доручення (посада).

1. Загальні відомості про базу практики

1.1. Землекористування господарства (структура земельних угідь). Вказати напрям господарства та напрям спеціалізації.

1.2. Організаційна структура і структура управління.

1.3. Структура бази практики (установи): перелік наукових відділів і лабораторій.

1.4. Напрями роботи відділів (відділу) селекції: перелік культур, завдання.

1.5. Основні методи створення вихідного матеріалу (по конкретних культурах).

2. Селекційні посіви

2.1. Розсадник вихідного матеріалу (описати: кількість сортозразків у колекції, площа, яку займає колекція, знаряддя та техніка виконання робіт та ін.)

2.2. Селекційний розсадник (описати за схемою як у пункті 2.1.)

2.3. Наявність спеціальних розсадників, їх призначення.

2.4. Види сортовипробування та їх призначення (кількість сортозразків, площі посівів, методика закладання посівів, техніка для підготовки ґрунту, сівби, збирання, методи оцінювання та ін.)

3. Результати селекційної роботи (кількість сортів у Реєстрі, їх поширення у виробництві)

4. Первинне насінництво. Описати ланки первинного насінництва (з яких культур, по яких сортах, площі кожної ланки, методика закладання розсадників,

знаряддя та техніка виконання робіт у кожному розсаднику, обов'язкові спостереження, що проводяться в розсадниках та методика їх виконання).

5. Елітне насінництво (описати з яких культур, який обсяг по сортах за площею та виробництвом насіння, стан реалізації елітного насіння тощо)

6. Висновки (що дала науково-дослідна практика).

Підпис студента –

Підпис наукового керівника практики -

Орієнтовний зміст

звіту з науково-дослідної практики (при кафедрі БНАУ)
спеціальності 8.130108 «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»
освітньо-кваліфікаційного рівня магістр напрям агрономія

Вступ

Повна назва та відомча підпорядкованість бази практики (ННДЦ БНАУ).
Географічне розміщення, термін практики, виконувана робота і доручення
(посада).

1. Загальні відомості про базу практики

1.1. Землекористування господарства (структура земельних угідь). Вказати
напрямок господарства та напрям спеціалізації.

1.2. Організаційна структура і структура управління.

1.3. Структура бази практики: перелік навчально-науково-виробничих
відділів.

1.4. Напрями наукової роботи кафедри: перелік культур, завдання.

1.5. Основні методи створення вихідного матеріалу (по конкретних
культурах).

2. Види селекційних посівів та їх призначення

2.1. Розсадник вихідного матеріалу (описати: кількість сортозразків у
колекції, площа, яку займає колекція, знаряддя та техніка виконання робіт та
ін.)

2.2. Селекційний розсадник (описати за схемою як у пункті 2.1.)

2.3. Наявність спеціальних розсадників, їх призначення.

2.4. Види сортовипробування та їх призначення (кількість сортозразків,
площі посівів, методика закладання посівів, техніка для підготовки ґрунту,
сівби, збирання, методи оцінювання та ін.)

3. Результати селекційної роботи (основні наукові розробки кафедри, їх
поширення у виробництві)

4. Первинне насінництво. Описати ланки первинного насінництва (з яких

культур, по яких сортах, площі кожної ланки, методика закладання розсадників, знаряддя та техніка виконання робіт у кожному розсаднику, обов'язкові спостереження, що проводяться в розсадниках та методика їх виконання).

5. Елітне насінництво (описати з яких культур, який обсяг по сортах за площею та виробництвом насіння, стан реалізації елітного насіння тощо)

6. Висновки (що дала науково-дослідна практика).

Підпис студента –

Підпис наукового керівника практики -

до Положення про проведення практики студентів вищих
навчальних закладів України

ДОГОВІР № _____

на проведення практики студентів
вищих навчальних закладів

Місто _____ “ _____ ” _____ 200__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони

(назва навчального закладу)

(надалі – навчальний заклад), в особі _____

(посада, прізвище, ініціали)

діючого на підставі _____

(статут або доручення)

і з другої сторони _____

(назва підприємства, організації, установи)

(надалі – база практики), в особі _____

(посада, прізвище, ініціали)

_____ діючого на підставі

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов’язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ п/п	Назва і номер спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики	
					початок	кінець

1.2. Призначити наказом кваліфікованих працівників для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для виконання студентами завдань

практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі безпеки праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та ін. повідомляти навчальний заклад.

1.7. По закінченні практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, де оцінити якість підготовленого ним звіту.

1.8. Додаткові умови _____

2. Навчальний заклад зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, що сталися із студентами.

2.4. Сплатити в установленому порядку за проведення практики студентів за погодженням з базою практики згідно з кошторисом-калькуляцією _____ грн.

3. Відповідальність сторін за невиконання договору:

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються в установленому порядку.

3.3. Договір набирає чинності після його підписання і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складено у двох примірниках – по одному базі практики і навчальному закладу.

3.5. Юридичні адреси сторін і розрахункові рахунки:

Навчального закладу _____

Бази практики

Додаток: кошторис-калькуляція витрат на проведення практик студентів.

Підписи та печатки:

Навчальний заклад:

База практики:

 “ ____ ” _____ 200 _р.

 “ ____ ” _____ 200 _р.

Д О Г О В І Р

про проведення спільної навчально–виробничої діяльності

_____ «___» _____ 200_ р.
(місто, селище)

Білоцерківський державний аграрний університет надалі – навчальний заклад, в особі ректора, професора Даниленка А.С., що діє на підставі статуту та _____

_____ (назва приватних (приватно-орендних) підприємств, селянських (фермерських) господарств, господарських

товариств, сільськогосподарських кооперативів, інших суб'єктів господарювання на засадах приватної власності) надалі – база виробничої практики, в особі _____ (посада, прізвище, ім'я та по батькові)

діючого на підставі _____ (статуту підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою цей договір про таке:

1. Предмет договору

Прийняти студента навчального закладу на виробничу практику на період з _____ по _____ 200_ р.

2. Обов'язки бази виробничої практики

- 2.1. Забезпечити кваліфіковане керівництво практикою та закріпити це відповідними документами.
- 2.2. Створити необхідні умови для виконання студентами програми практики, не допускати використання студентів на роботах, що не відповідають програмі практики та спеціальності.
- 2.3. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: вступний та на робочому місці. У разі потреби навчити студентів-практикантів безпечних методів праці.
- 2.4. Надати студентам-практикантам і керівникам практик від навчального закладу можливість користуватися документацією, необхідною для виконання програми практик, виробничими приміщеннями, бібліотекою тощо.
- 2.5. Забезпечити облік обсягу робіт студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та інші порушення повідомляти навчальний заклад.
- 2.6. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в якій відобразити якість проходження практики.
- 2.7. Додаткові умови _____

3. Навчальний заклад зобов'язується

- 3.1. За два місяці до початку практики подати для погодження програму виробничої практики і не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.
- 3.2. Призначити керівниками практик кваліфікованих науково-педагогічних працівників.
- 3.3. Забезпечити додержання студентами-практикантами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку на базі виробничої практики.
- 3.4. Надавати базі виробничої практики консультаційну і посередницьку допомогу у вирішенні питань з отримання кредитів, сільськогосподарської техніки, засобів захисту рослин, насінневого матеріалу тощо.
- 3.5. Проводити підготовку і перепідготовку працівників господарства за взаємоузгодженим графіком.
- 3.6. Сприяти базі виробничої практики у реалізації виробленої сільськогосподарської продукції.
- 3.7. Надавати господарству допомогу в розробці бізнес-планів, статутної та іншої документації.

4. Відповідальність сторін за виконання цього договору

- 4.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з діючим законодавством про працю в Україні.
- 4.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

"НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД"

"БАЗА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ"

Білоцерківський національний аграрний
університет 09117, Україна, Київська область м.
Біла Церква Соборна площа 8/1 Білоцерківське
ВДК Код 23570409 УДК в Київській області
МФО 821018 Рахунок 39215100211
призначення платежу для БДАУ Код 00493712
Реєстраційний рахунок 280110000059/1
Ректор університету

_____ (А.С. Даниленко)

(підпис)

МП.» « 200 р.

_____ (підпис)

(прізвище, ім'я та по батькові)

МП.» « 200 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
студентів напрямку підготовки 1301 “Агрономія”
на агрономічному факультеті

Васильківський Станіслав Петрович

Козак Леонід Андрійович

Редактор

Комп'ютерна верстка

Здано до складання 200 р. Підписано до друку .200 р.

Формат 60×841/16. Ум. др. арк. . Зам . Тираж 100. Ціна 0 грн. 00 к.

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ.

09117, м. Біла Церква, Соборна пл., 8; тел. 3-11-01